

Kijk mij nou

HENK GROENEWEGEN

Narratio

Inhoud

Inleiding	5		
Alblasserdam	7	Den Haag	19
Naar de kelder	8	Lagere school	20
Ons huis	8	Dichter bij de oorlog	22
Dode vogel	9	Na de oorlog	27
Mijn zus	10	Mijn moeder en ik	39
Mijn vader	11	Mijn vader en ik	43
Mijn moeder	12	Naar het gymnasium	54
Het rode lampje	13	De vakken op school	63
De dijk	14	Thuis	68
De dijk in de winter	15	Terug op school	80
Sleeën vanaf de dijk	16	Weer thuis	83
Hoopvol	16	Geloof op school	85
Droomflarden	17	Nieuwe vakken	90
Bijna-dood ervaring	17	Nog één keer: thuis	97
		De hoogste klassen	100
		Tenslotte: De trap af	105

ISBN 978 90 5263 4715
NUR 707

© 2017 theologische uitgeverij Narratio,
Postbus 1006, 4200 CA Gorinchem
tel. 0183 62 81 88 e-mail: info@narratio.nl

Actuele informatie is te vinden op www.narratio.nl.
Onze uitgaven zijn ook te koop via de boekhandel en
www.kerkboek.nl (ook in België).

Niets uit deze uitgave mag verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale bestandskopie, luisterboek, Digi-boek, Internet-PDF of op welke andere wijze dan ook, behoudens voor eigen gebruik, zonder de voorafgaande toestemming van de uitgever c.q. de auteur. Citaten tot maximaal vier regels zijn toegestaan, grotere citaten vallen onder het overnamerecht waarvoor toestemming is vereist, tenzij gedaan in het kader van een recensie.

Inleiding

‘Opa, je vertelt wel eens over vroeger’, zei mijn oudste kleinzoon. ‘Maar vroeg of laat ben je dood en dan verdwijnen met jou ook de verhalen die je nog niet vertelde. Kan je ze niet opschrijven? Dan weten we een beetje meer van hoe jij was en hoe het was in jouw tijd.’

Omdat ik altijd graag in gedachten rondloop in mijn jeugd en dan nog altijd hoop daar iets te vinden van wat me ook later steeds ontging, begon ik te schrijven. Als ik een stuk klaar had stuurde ik het hem en vervolgens praatten we, lange einden lopend door den Haag, over .. zijn verhalen!

En nu denk ik dat mijn verhalen over vroeger hetzelfde effect kunnen hebben op meer jonge mensen en hun ouders .. Je gaat ongemerkt vergelijken. Je eigen verhaal maken. Het kan tot nadenken stemmen.

Over, bijvoorbeeld, jezelf ..

Daarom schreef ik dit boek, maar ook omdat ik bij het vertellen toch weer even in de buurt kom van het enthousiasme van mijn jeugd. Toen het werkelijke nog niets was vergeleken met het mogelijke ..

Henk J. Groenewegen
Den Haag mei 2013

Ablasserdam

*N*aar de kelder

De glanzend rood met groene fluit smaakte zanderig. Dat kwam van de vloer. De bodem van de kelder waarin we zaten was van zand. We moesten ons verstoppen voor iets groots in de verte dat ons zocht.

'Oorlog' heette het.

Ik had de fluit mee mogen nemen uit ons huis aan de andere kant van het grote plein voor de kerk. Snel en allemaal een beetje gebogen waren we overgestoken voor de kerk langs naar de kelder van het huis aan de overkant. Het was 1940. Toen ik er toch maar op wilde blazen viel de fluit opnieuw in het zand.

Ik heb hem nooit teruggevonden. Hij moet daar dus nog liggen. Mocht iemand hem gevonden hebben of weten waar hij nu is, mijn e-mailadres is tot mijn dood hjgroenewegen@ziggo.nl. Daarna vinden we er wel wat op.

*O*ns huis

En toen, later, waren we weer in ons huis met mijn zusje. Het huis was heel groot. Aan de voorkant zag je de straat en aan de achterkant keek je in de diepte. Daar was onze tuin. Serre heette dat. Die stond op palen.

Soms stond de tuin onder water. Dan dreven er allemaal bossen takken, en planken, en een kat. Die bewoog wel op de golfjes, maar verder lag hij zo stil. 'Dood' noemde mijn moeder dat. En ik vroeg mij af hoe dood was, hoe dat ging. Mijn moeder zei iets over de hemel, waar hij nu zou zijn. Maar, hij lag daar beneden in het water duidelijk zichtbaar. Nu ja.

Onder ons huis was de garage. Daar stond mijn vaders auto. Die had geen wielen. Hij stond op grote houten blokken. Waarom we niet een stukje gingen rijden vroeg ik. 'Omdat er geen benzine in zit' zei mijn vader. 'Maar waarom doen we er geen water in?', vroeg ik. Er was daar, op mijn hoogte, duidelijk een kraantje in de muur. 'Nee, dat kan niet' zei mijn vader. 'Auto's rijden op benzine, niet op

water.' Ik bedacht 'maar we kunnen het toch proberen?' 'Nee, dat doen we niet' zei mijn vader en pakte mijn hand van het kraantje, 'kom we gaan naar boven.'

Zo meegetrokken worden uit iets waar ik nog niet uit was heeft me mijn leven lang gestoord. Misschien was ik te traag. Of de andere mensen om me heen te vlug.

*D*ode vogel

Ik liep achter mijn moeder en tante F. aan. We waren in een park en onder een heg lag een dode vogel. Zwart was ie en zijn ene oogje keek nog. Het andere kon ik niet zien omdat hij op zijn zij lag. Ik hurkte er bij neer en opnieuw vroeg ik mij af hoe dood zijn is. 'Kijkt ie nu nog?' riep ik maar ze hoorden me niet. Terwijl ik daar op mijn hurken probeerde te denken wat de dode vogel dacht, werd ik plotseling bij mijn schouder gepakt door mijn tante. Ze trok me overeind en zei 'bah, vies, niet aankomen.'

En zo is dat steeds blijven gaan, dat mensen om me heen niet wilden dat ik verder keek dan mijn neus lang is. En wat ik daarover in de kerk hoorde hielp ook al niet. Mijn vader, die dominee was, zei dat je na je dood naar de hemel ging. Dat was een onzichtbaar gebied boven ons. Ja, in de lucht. En daar zat God op een troon. Tot zo ver geen probleem. Maar God hield blijkbaar van zingen .. De doden die zongen allemaal rondom Gods troon. Ik had een hekel aan zingen. Dat vooral hield me tegen om in de hemel te willen komen. Verder was alles er, geloof ik, van goud. Dus .. Maar, dat zei ik nooit. Want ik was ook een beetje bang dat God het niet op prijs zou stellen dat ik zo iets fijns als in de hemel komen niet wou. Ondankbaar zou hij het kunnen vinden. En ondankbaar zijn dat was in mijn jeugd gevaarlijk. Weldoeners moest je beleefd bedanken. Als je dat vergat werden ze misschien boos en kreeg je niks meer. En zeker een weldoener als God. Die peperde de sukkels die zo dom waren om ondankbaar te zijn dat duchtig in. Hij kon je met één bliksemstraal raken en dan was je er geweest. Dus leerde ik mezelf

om wat ik eigenlijk vond van sommige dingen, niet te denken. Ze te laten in een soort diepte tussen mij en mijn gedachten in .. Oké, goed. Die dingen voor me houden.

Mijn zus

Zij verbaasde mij vooral omdat zij durfde te liegen. Ik had dat ook wel willen durven, maar was zo bang voor de straf die daar op stond dat ik liever direct bekende wat er mis was gegaan. Als we in de tuin een bloempot van een tafeltje hadden gestoten riep mijn moeder dreigend: KIJK NOU TOCH. DIE PRACHTIGE BLOEMPOT HELEMAAL IN GRUZELEMENTEN!! WIE HEEFT DAT GEDAAN?? Wij stonden daar dan sip bij te kijken. (Mijn moeder kon op zo iets een enorme toer bouwen.) Mijn zus zei dan: 'Ik weet het ook niet. We liepen er gewoon langs en toen opeens lag ie daar.' En dan keek onze moeder gevaarlijk en woedend naar mij. 'IS DAT WAAR??' En in plaats van moedig naast mijn zusje te gaan staan en te zeggen 'ja zo is het; hij was al stuk', zei ik "eerlijk" 'nee mam, we hebben er per ongeluk tegen gestoten en toen viel ie'. Ik vond mijzelf dan liever dan mijn zus. Ik was eerlijk, zij een liegbeest. Later dacht ik dat mijn "eerlijkheid" voortkwam uit angst en haar "liegen" moediger was .. Ze was jonger en kon dus alles minder goed dan ik .. Op de bewaarschool (zo heette in die tijd wat we nu groep een en twee noemen) toen er een klassenfoto gemaakt moest worden begreep zij natuurlijk minder goed hoe je op zo'n foto moet kijken dan ik. Stoer moest je kijken en zij keek bang, verlegen. Toen de foto een week of zo later klaar was stond zij er helder en goed op, en ik onnozel .. De foto heeft jaren en jaren in onze huiskamer op de schoorsteenmantel gestaan.

Ik had een trapauto en zij een poppenwagen. In die poppenwagen vervoerde zij poppen waar ik niets aan vond. In de trapauto vervoerde ik haar. Of beter gezegd erop. Dat was leuk. Onze garage lag onder het huis en er was tussen straatniveau en onze garage in de diepte, een afrit. Ik duwde mijn auto naar boven en liet haar

plaatsnemen op de motorkap. En samen suisden we dan naar beneden. Pas later merkte ik dat zij het niet zo leuk vond als ik, omdat zij wel eens van de auto viel of geschaafd raakte als we tegen de stenen muur langs de kant schuurden. Dat verbaasde mij. En als zij dan ging huilen liet ik haar, en ging alleen verder .. Het verschil tussen wie in een auto zitten en wie er op mee moeten rijden en vanaf vallen, zag ik toen niet!

Mijn vader

Het was leuk met mijn vader. Ik hield van hem. Hij leek, dacht ik altijd, op een paard. Zo aardig als hij keek en zo sterk als hij was en zo glanzend de sfeer om hem heen! Hij ging als het mooi weer was wel eens op de dijk, een eindje achter ons huis in zijn preek voor de volgende zondag zitten lezen. Mijn zus en ik mochten mee. Door hekjes heen enzo tot op de dijk waar boterbloemen en paardenbloemen groeiden. Soms scheen de zon zo door de boterbloemen heen dat het leek– dat heb ik nog! –alsof ik werd uitgenodigd, maar ik wist niet waarvoor.

Ik had klompen, gewone houten. Mijn zus ook, maar haar klompjes waren groen met gele biesjes er op. Wij duwden daarmee in de korsten die op de koeienpoep zaten, overal op die dijk en in het weiland daaronder. Dat rook lekker!

Mijn vader kon konijnen slachten. Hij sloeg ze dood in de ruimte onder ons huis. Ik zie dat nog voor me. Soms als hij geslagen had sprong het konijn uit zijn handen en draaide razendsnel in het rond over de cementen vloer. Je hoorde de nageltjes raspen. Na een tijdje viel het dood neer. Dan was er even iets ergs om me heen, dat geen gedachte werd en ook weer verdween.

Mijn vader hing de konijnen ondersteboven aan de deur en stroopte hun vel er af. Zo werd het weer leuk. 'Kijk' zei hij en wees mij 'dit is het hartje en dit het levertje'. Helemaal onderin zaten nog een paar keuteltjes die het konijn natuurlijk nooit meer zou laten vallen.